

Český vědec a boj za klima: Oni vydělají, vy zmrznete. Dopadne na všechny

- CZ24 News | 21. září 2021

„Počet obětí atmosférických přírodních pohrom klesl za posledních sto let o 99 procent!“ odmítá meteorolog Milan Šálek zvěsti, že klimatická změna zničí naše domovy. A nabídl čtenářům ParlamentníchListů.cz další údaje. „Obnovitelné“ Německo má v energetice šestinásobné emise CO2 než „jaderná Francie“. Co bychom dělali, kdyby přišla tuhá zima jako v letech 1928-1929? Nic by nás nezachránilo, varuje doktor Šálek. „Na zeleném údelu může dost informovaných lidí i značně vydělat, než se kormidlo otočí, a většina lidí při pohledu na účty za energie procitne,“ říká odborník.

Na konci června se několika obcemi na pomezí Břeclavska a Hodonínska na jižní Moravě prohnalo tornádo. O necelý měsíc později postihly části západní Evropy silné bouře s vydatnými dešti, které v Německu připravily o život na dvě stovky lidí. Lze brát za bernou minci to, že mnozí politici, aktivisté a novináři jako příčinu extrémních povodní a velkých ztrát na životech zmiňovali klimatickou změnu? Stávají se v důsledku oteplování povodně a další extrémní povětrnostní jevy čím dál nebezpečnější?

U politiků a některých novinářů, kteří hledají příčinu letošního silného moravského tornáda a povodně na řece Ahr v Německu v klimatické změně, se jedná buď o neznalost, nebo přímo o manipulaci, která má za cíl odvést pozornost od případných selhání v oblasti varovné služby, nebo podpořit vlastní „zelenou“ politiku. Co se týče extrémních povětrnostních jevů, žádný jejich konkrétní výskyt nelze jednoznačně „připsat“ klimatické změně, ty se prostě vyskytovaly, vyskytují a vyskytovat budou. Dá se nanejvýš mluvit o různých trendech, četnosti nebo intenzity jevů. Například u tornád nelze hlavně vlivem jejich řídkého výskytu nějaký významný objektivní trend v Evropě vůbec detekovat, mimo jiné proto, že především stoupá tzv. informační pokrytí vlivem rozšíření telekomunikačních prostředků a lepší informovanosti. V USA je trend u silných tornád spíše sestupný, ale existuje debata ohledně správnosti a tzv. homogenity řady.

A jak to vypadá s výskytem povodní v posledních letech i ve srovnání s dávnější minulostí?

Trendy jsou odlišné v závislosti na sezóně a regionu. Zřejmě nejvýznamnější povodňové období v déledobém horizontu nastala v Evropě v letech 1560-1580, 1760-1800, 1840-1870 a 1990-2016. Právě dekády před Velkou francouzskou revolucí byly velmi bohaté na povodně, k níž také podle některých historiků přispěly. V posledním období je možné částečně vysledovat trend zvýšení povodní v letním období, ale o extrémně dramatický nárůst nejde, v předchozích obdobích byly povodně spíše horší, soudě podle souhrnné práce, na které se podílel i český klimatolog Rudolf Brázdil. Opakuji, že - nejen němečtí - politici ohledně vlivu klimatické změny na tu nedávnou povodeň v Německu především manipulují veřejné mínění. Navíc je nutné zdůraznit, že moderní společnost je proti těmto jevům daleko odolnější, především vlivem lepší technické a vědecké vyspělosti, což se odráží v kvalitnější předpovědní a výstražné službě i efektivnější reakci na tyto události. Počet obětí atmosférických přírodních pohrom klesl za posledních sto let o 99 procent!

To zní skoro neuvěřitelně. Protože o vás vím, že jste mimo jiné pracoval v rakouském středisku pro povětrnostní výstrahy, tak by mě zajímal váš názor na to, zda nebylo v možnostech protipovodňové varovné služby před hrozícím nebezpečím obyvatele nejpostiženějších míst v Německu předem, byť i na poslední chvíli, varovat?

To se mi hodnotí velmi obtížně, protože neznám tamní konkrétní situaci s varováním do úrovně obcí a občanů. Po každé takové katastrofě se téměř vždy najdou slabá místa v oblasti varovné protipovodňové služby, navíc, po bitvě je každý generálem. Nicméně je velmi podezřelé, že namísto poctivého hledání případných nedostatků v oblasti varování začali němečtí politici okamžitě skloňovat klimatickou změnu, jako by se povodně objevily až s emisemi oxidu uhličitého, čímž hlavně odvádějí pozornost od případných selhání výstražné služby, za kterou by měli nést zodpovědnost. Tato kritika se dokonce objevovala i v některých německých médiích.

U našich západních sousedů po tragických záplavách vyhlašují, že se musí více dělat proti změně klimatu. Tažení proti uhlí odůvodňují emisemi oxidu uhličitého, proti jádru zase rizikem podobné havárie, jaká postihla japonskou elektrárnu Fukušima. Zatímco v Německu do konce příštího roku odpojí veškeré jaderné zdroje, ve Francii představuje jádro 70 procent veškerých energetických zdrojů. Lze z těchto protichůdných postojů dvou evropských velmocí odhadnout, jaká je budoucnost jádra na starém kontinentu?

Energetická politika Evropské unie a mnohých států včetně Velké Británie je postavená na hlavu, za což těžce (za)platíme. Čím dále víc je jasné, že tzv. obnovitelné zdroje, zejména solární a slunečné elektrárny, nejsou schopny zajistit spolehlivé dodávky energií a musejí být zálohovány dalšími – většinou fosilními – zdroji, což nyní drazé poznává Spojené království, které znovu zapíná uhelné elektrárny a je znepokojené zhoršeným energetickým propojením s „jadernou“ Francií. Zelení propagandisté neustále zdůrazňují úspěchy obnovitelných zdrojů v Německu, zejména když pár dní v roce hodně fouká a téměř celé Německo „jede“ na vítr a přes den i na Slunce. Zapomíná se, že musejí být vždy v záloze klasické zdroje anebo třeba norské vodní elektrárny, jinak hrozí velké výpadky v zásobování elektřinou. Německo má přitom v elektroenergetice nejméně šestinásobné emise CO₂ než „jaderná“ Francie, kterou ale za emisní vzor dává málokdo. Ve velké části Evropy prozatím zvítězila iracionální protijaderná hysterie a zřejmě budeme muset projít bolestným stádiem poznání, že se bez ní při snaze podstatně snížit spalování fosilních paliv neobejdeme. Přitom se ale mezitím staneme závislejšími na vnějších dodavatelích plynu a časem i těch jaderných technologiích, které se ale budou mezitím rozvíjet hlavně v Rusku a v Asii.

V prvním pololetí letošního roku pocházelo v Německu 56 procent vyrobené elektrické energie z konvenčních zdrojů, jako je uhlí, zemní plyn nebo jádro, zatímco loni se za stejné období vyrobilo 52 procent německé elektřiny z obnovitelných zdrojů, zejména díky větru. Letos ale moc nefoukal. Na jaké zdroje energie by tedy kromě jádra měl svět, Evropa a Česko do budoucna sázet a jaká kritéria by přitom měli mít ti, co o tom budou rozhodovat, především na paměti?

Na paměti by měli mít, že u elektřiny je nejdůležitější její stabilní dodávka, která je v případě většího podílu větrných a solárních elektráren proměnlivá, může klesat prakticky až k nule. Minulá zima připomněla, že celodenní mrazy a sněhová pokrývka s teplejším klimatem do věčných lovišť neodešly. Kdykoliv může nastat situace, že ono (severo)východní proudění, které k nám onu sibiřskou zimu občas přináší, může nastat ne jednou jako minulou zimu, ale třeba několikrát, jako v tzv. zimě století 1928-1929, kdy byly naměřeny teploty pod -40 °C. V takovém případě je spoléhání na slunce a vítr a na dostatek plynu – navíc z velké části z Ruska – nezodpovědný hazard se životy lidí. A pokud se mrazivý vzduch ze Sibíře dostane až do Francie, tak ani jejich jaderné elektrárny Evropu nezachrání, protože veškerý proud spotřebují jejich přímotopy a sami budou mít málo.

Samostatnou kapitolou je teplárenství, kde se zřejmě bude muset přecházet na plyn, což je ale také fosilní palivo, s emisemi metanu při těžbě a přepravě srovnatelné s emisemi uhlí. Tudíž zde nad nimi visí Damoklův meč v podobě dalšího „utahování šroubů“ formou emisních povolenek. A protože Rusko si ve zvýšené míře bude diktovat ceny, neboť po plynu stoupá poptávka celosvětově, a to hlavně v Asii, počítejme s tím, že to bude hodně drahé, což koneckonců již začíná. Nehledě na vyšší

surovinovou závislost na Rusku a z toho vyplývající politické důsledky.

Jak by tedy měl vypadat energetický mix, aby to obyvatelé Evropy co nejméně pocítli ve svých peněženkách?

Protože zásoby uhlí - u nás - se stejně v horizontu desítek let vyčerpají, jsem zastáncem postupného přechodu od uhlí na jádro za důležitého předpokladu energetické bezpečnosti, přičemž součástí energetického mixu mohou být i tzv. obnovitelné zdroje energie (OZE), pokud bude zajištěna jejich rozumná záloha v podobě plynu nebo vodní energie. Spoléhání na dominantní úlohu OZE nebo dovoz elektřiny ze zemí, které samy směřují k deficitu výroby, je nezodpovědné.

Dalším důležitým faktorem je také cena energií a dalších materiálů, která z více důvodů strmě stoupá, přičemž tomu mimo jiné nezanedbatelně přispívá politika EU omezováním emisních povolenek, a tedy zdražováním energií. Pokud chceme mít konkurenceschopné hospodářství, měli bychom cenu energie udržovat na rozumné úrovni, ale, jak je vidět, rozum je v Evropě na ústupu.

Z Bruselu se na celý kontinent řítí Green Deal, Zelená dohoda pro Evropu, tedy balíček opatření, jejichž hlavním cílem je dosáhnout toho, aby Evropa byla v roce 2050 klimaticky neutrální. Čím si vysvětlujete tento krok a z něho vyplývající ohromný dopad do života na celém kontinentu pro nejbližší desetiletí, když přitom ze zemí Evropské unie pocházelo v roce 2019 už jen sedm procent lidmi vypuštěného CO2?

Možná by nebylo na škodu uvést, že tzv. Zelený úděl neobsahuje jenom klimatickou neutralitu, ale i některé věci, které vypadají celkem rozumně, jako je třeba snaha o celkově lepší hospodaření v krajině, kterou předáme našim potomkům. Ale nejvíce se „tlačí na pilu“ právě v oblasti tzv. dekarbonizace či klimatické neutrality, k čemuž směřuje tzv. „Energeticko-klimatický balíček Fit for 55“.

Tzv. klimatickou neutralitu považuji za čirou utopii či dystopii. Bude to pouze drahá, bolestná a strastiplná cesta od zavrnutí „tradiční“ výroby a spotřeby energie k poznání, že se bez ní stejně neobejdeme, tedy pokud nechceme zavést nějakou krvavou diktaturu ve stylu Rudých Khmérů. Jistě má smysl šetřit životní prostředí, ale zchudlá a zbídačelá společnost, čím dál závislejší na ostatním světě, bude mít postupně jiné priority než tzv. ochranu klimatu nebo obecně životního prostředí. Tento krok je pouze výsledkem absence kritického myšlení a odtržení tzv. elit od fyzikální a společenské reality. Tito lidé žijí ve své sociální bublině, kde se navzájem udržují ve svém přesvědčení, popřípadě na tom chtějí také vydělat. Jenom doufám, že to poznání přijde dříve a kritické myšlení zvítězí. Elity se možná potkají s realitou až s nějakou variantou Žlutých vest. To ovšem může přinést i nepěkné politické a společenské otřesy včetně rozpadu Evropské unie, neboť čím dál více lidí bude vidět spásu spíše na východě, ať už oprávněně, nebo ne.

Co ta cesta k tzv. uhlíkové neutralitě může pro členské země EU znamenat? Co jim vynesete a o co je ochudí? Obejdou se bez vozidel se spalovacím motorem, když na drahé elektromobily spousta jejich obyvatel nebude mít?

Iracionálna hektického přechodu na elektromobily je vidět na skutečnosti, že malá a ve skutečnosti úsporná a pro mnoho lidí zcela vyhovující auta typu Škoda Fabia Combi vlivem v podstatě nesplnitelných emisních norem končí nebo se významně zdražují, takže lidé budou udržovat svoje starší vozidla za každou cenu. Představu, že přejdou ve větší míře na elektromobily, považuji při jejich cenové relaci za dosti naivní, i když někteří ekonomové slibují, že budou časem dostupnější. Samozřejmě, někomu se vyplatí, zejména když mu bude cena nějak dotována a když se na rozdíl od ostatních automobilistů nemusí finančně podílet na silniční infrastruktuře, kterou přitom svým o 400 až 500 kg těžším autem opotřebovává více.

Je asi vhodné uvést, že elektromobily mají kromě některých výhod nemalé problémy; například cena elektromobilu klesá rychleji než cena automobilu se spalovacím motorem, především v závislosti na stavu baterie. Po cca 10 letech je již zůstatková hodnota hodně nízká a vozidlo je obtížně prodejné, pokud si ho nekoupí někdo zcela neinformovaný, a případná výměna baterie rozhodně není ekonomická. Majitelé Chevroletu Bolt jsou upozorňováni, že by neměli nabíjet svoje auta přes noc v garáži, neměli by je nabíjet nad 90 procent a vyjíet pod vypočtený dojezd 100 km, jinak hrozí zvýšené nebezpečí výbuchu a požáru, jehož rychlé a bezpečné uhašení je navíc velkým oříškem. Ve Velké Británii zavádějí regulaci, že elektromobily se doma nebo na pracovišti nesmějí dobíjet v době energetických špiček, protože hrozí výpadky proudu. Také se nemluví o tom, že výpadek ze spotřební daně z benzínu a paliv budou vlády chtít nahradit jinou daní, zřejmě tedy z elektrické energie. Je možné, že se technologie akumulátorů časem zlepší, ale ani to neřeší problém (ne)dostatku elektřiny.

Oxid uhličitý bývá zmiňován jako největší strašák a příčina klimatických změn. Jak jeho „vinu“ za znečišťování planety a snahu o jeho minimalizaci vnímáte vy?

To je na celou přednášku. Oxid uhličitý bych vůbec vyňal z kategorie „znečištění“, jinak bychom měli připustit, že „znečišťujeme“ ovzduší jenom prostým dýcháním. Klimatická změna, která je mu – a dalším antropogenně zvýšeným skleníkovým plynům – připisovaná, je velmi komplikovaný jev. Předně je nutné zdůraznit, že dvojnásobek koncentrací oxidu uhličitého bez dalších reakcí atmosféry oteplí planetu pouze o zhruba 1,2 °C, což již téměř nastalo, samotný oxid uhličitý má tedy již „splněný plán“.

Těch několik stupňů navíc, které počítají globální modely klimatu, je dáno tzv. pozitivní zpětnou vazbou zvýšeného obsahu vodní páry, která je dominantním skleníkovým plynem. A ani se moc přesně neví, jaký podíl celkově má. Pozitivní zpětná vazba, která původní podnět zesiluje, ale nemůže fungovat donekonečna, jinak by se Země už dávno přeměnila v horkou Venuši. V klimatickém systému fungují také negativní zpětné vazby, které tento původní impuls zase potlačují, zřejmě hlavně vlivem oblačnosti a aerosolů, tedy prachu a pylu v ovzduší a podobně. Výpočty těchto zpětných vazeb a zejména vlivu aerosolů a oblaků jsou Achillovou patou v klimatických simulacích, vykazují velkou citlivost a jsou značně nepřesné. Redukce klimatických změn pouze na antropogenní emise skleníkových plynů je nepřijatelné zjednodušení, protože se na nich podílejí i přirozené vlivy, které zřejmě dominantně stojí za oteplením v první polovině dvacátého století a podílely se na přechodném zrychlení oteplování v letech 2014-2016.

Na jaké významné faktory se poněkud zapomíná, když se vede řeč o klimatických změnách?

Lidé také mění povrch planety, v rozrůstajících se městských aglomeracích stoupá teplota vlivem většího podílu betonu, asfaltu a podobně, větší podíl lesa – na severní polokouli lesní plochy oproti stavu před sto lety přibylo – absorbuje více slunečního záření, příkon solární energie ovlivňují velké sopečné výbuchy, ten poslední klimaticky významný nastal v roce 1992 a podobně. Je to prostě směsice vlivů, přičemž mediální obraz klimatické změny, jeho příčin a následků je značně deformovaný. Například poslední zpráva IPCC, Mezivládního panelu pro změnu klimatu, žádný termín jako „klimatická krize“ či „klimatická nouze“ ve své odborné části neobsahuje s jedinou výjimkou kapitoly, která se zabývá médií a jejími interpretacemi změn podnebí. Tyto pojmy jsou tedy hlavně propagandistickými hesly aktivistů, zelených politiků a papouškujících sdělovacích prostředků, bohužel, včetně těch veřejnoprávních. Tragické je, že se to podepisuje na pesimismu části mládeže, které je navíc nabízena atraktivní myšlenka, že cestou z tohoto (pseudo)problému je páteční absence ve škole nebo zablokování dopravy.

Jde tedy o chybný přístup upřít pozornost převážně na oxid uhličitý?

Při posuzování vlivů oxidu uhličitého se navíc téměř nezmiňuje pozitivní působení spočívající v jeho

funkci hnojiva pro rostliny, planeta je jeho vlivem znatelně zelenější. Poslední podrobná zpráva IPCC obsahuje kapitolu, kde se o tom píše, ale tato informace se do stručného shrnutí pro politiky samozřejmě nevešla a hlavní „středoproudá“ média to pochopitelně také zamlčují.

I kdyby měly být emise CO₂ nějakým problémem, což mohu i navzdory výše uvedeným pochybám připustit, tak současný boj proti němu podle současných představ Evropské unie je naprosto neefektivní. Věrohodnosti tohoto „boje“ by přidala pouze jasná a výrazná podpora jaderné energetiky, které je ale pro většinu zelených aktivistů a politiků ještě větším „satanem“ než oxid uhličitý.

Západ je tahounem v boji za snižování emisí, ostatní svět, především Čína s téměř třetinovým podílem na globálních emisích, se ale nepřidává. K čemu mohou tyhle diametrální postoje vést a nepřichází tato snaha Západu svým způsobem vniveč?

Je vhodné uvést, že i Čína se přinejmenším slovně zavázala být tzv. klimaticky neutrální pouze o 10 let později než Evropa či USA, tedy v roce 2060. Vzhledem k tomu v podstatě utopickému cíli to spíše považuji za vychytralý tah z její strany, protože až západní země – státy Evropy a Severní Ameriky – draze zjistí, že je to v podstatě nesmysl, stane se Čína ještě dominantnější technologickou, průmyslovou a vojenskou (!) velmocí, na které bude celý svět značně závislý. A jestli bude globální klima v roce 2060 teplejší o 0,5 nebo 1,5 °C, bude v hospodářsky skomírající Evropě nebo v USA ten nejmenší problém. Chátrající společnosti budou navíc výrazně méně odolné proti extrémním jevům, ať už jich přibude. nebo ne.

Tuto neděli se v Německu konají volby, o dva týdny později pak u nás. Které politické reprezentace z nich vzniklé, ať už u nás či u našich západních sousedů, mohou nyníjší směřování zpomalit, když už ne zastavit, a od kterých hrozí, že by tempo k zeleným zitrkům ještě zrychlily?

V Německu jsou s výjimkou AfD zelení téměř všichni, nebo to aspoň deklarují. Pro rychlé procitnutí ze zeleného poblouznění by snad bylo nejlepší, kdyby vyhráli Zelení, zašpuntovali podle svého programu North Stream II, vypnuli všechny zbylé uhelné, jaderné a plynové elektrárny, a pak se z toho po prvním velkém blackoutu zodpovídali. Aby si i Němci uvědomili, že, řečeno téměř slovy pana spisovatele Zdeňka Jirotky v knize Saturnin, je dobré si vážit elektrárny či teplárny, i když občas kouří avšak výrazně méně než před desítkami let, jinak si člověk zaslouží, aby ho někdo popadl za límec a vyhodil na mráz.

Česká politická scéna je také přeplněna zelenými hujery?

Podle mého jistě nedokonalého vnímání jsou Piráti nadšeně zelení, STAN, ČSSD a TOP09 jenom o něco méně, z ODS sem tam zaznívá kritika, ale pan předseda Fiala zastává v podstatě kapitulační postoj, asi jako Edvard Beneš v roce 1948. KDU-ČSL je také spíše opatrně zelená, ale pro mě dost nečitelná, když pro dekarbonizaci v Evropském parlamentu pan Zdechovský hlasoval. Někdo z ANO se proti Zelenému údělu také občas vysloví, ale Andrej Babiš to již na Evropské radě k radosti zelených politiků a aktivistů schválil, což mu nikdo neodpáře. Přísaha je také pro Zelený úděl, ale zřejmě moc neví, o co jde. KSČM také zastává opatrný, ale spíše kladný postoj. Jednoznačně proti jsou pouze SPD a Trikolora Svobodní Soukromníci, nicméně mnohé – včetně mě – mohou odrazovat příliš radikální až nevědecké postoje k očkování a anticovidovým opatřením obecně či radikálně protiujní rétorika, nehledě na problematickou věrohodnost některých jejich představitelů. Celkově to politické strany až na výjimky nyní moc řešit nechtějí, možná jsou mnohé oslepeny vidinou „greendealových“ dotací a představou, že to nakonec „nějak dopadne“. Navíc nezapomeňme, že na Zeleném údělu a s ním spojených dotacích může také dost informovaných lidí i značně vydělat, než se kormidlo otočí a většina lidí při pohledu na účty za energie procitne.